

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA
XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

2025-yil 18-oktabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK
TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2025-yil 18-oktabr

Toshkent – 2025

**CHO‘LPONNING “KECHA VA KUNDUZ” ROMANIDAGI
FRAZEOLGIK BIRLIKLARNING BADIY-USLUBIY TAHLILI
LITERARY-STYLISTIC ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS
IN CHOLPAN’S NOVEL “DAY AND NIGHT”**

10.52773/tsuull.conf.2025.18.10/SXNL2143

Kasimova Ziyoda Movlon qizi

O‘zbekiston Milliy universiteti dotsent v.b., PhD,

kasimova_ziyoda1993@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada o‘zbek adabiyotining yirik namoyandasi Abdulhamid Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romanida qo‘llangan frazeologik birliklar (iboralar) tahlil qilinadi. Tahlil jarayonida iboralarning badiiy matnning ta’sirchanligini oshirishdagi, qahramonlar ruhiy holati va fe‘l-atvorini yoritishdagi, shuningdek, asar g‘oyasini ochib berishdagi uslubiy xususiyatlari va lingvomadaniy ahamiyati o‘rganiladi.

Kalit so‘zlar: badiiy ta’sirchanlik, asar g‘oyasi, ibora, frazeologik birlik, frazema, badiiy uslub, lingvomadaniyat, qahramon ruhiyati.

Annotation. This scientific article analyzes phraseological units (phrases) used in the novel "Night and Day" by Abdulkhamid Cholpon, a major figure in Uzbek literature. In the process of analysis, the stylistic features and linguistic and cultural significance of phrases in enhancing the impact of the literary text, illuminating the mental state and character of the characters, as well as revealing the idea of the work are studied.

Keywords: artistic expressiveness, idea of the work, expression, phraseological unit, phraseme, literary style, linguistic culture, hero’s psyche.

Badiiy asar tilining ta’sirchanligi va jozibadorligini ta’minlovchi asosiy vositalardan biri bu – frazeologik birliklar (iboralar)dir. Frazelogizmlar tilning lug‘at boyligini oshiribgina qolmay, balki xalqning turmush tarzi, tarixiy o‘tmishi, madaniyati va dunyoqarashini o‘zida aks ettiradi.

Abdulhamid Cho‘lponning XX asr boshlaridagi jadidchilik g‘oyalari bilan sug‘orilgan, o‘zbek adabiyotining noyob namunasi bo‘lgan “Kecha va kunduz” romani ham lingvistik nuqtayi nazardan boy manba hisoblanadi. Romanda xalq tiliga xos bo‘lgan, obrazli va emotsional bo‘yoqdor iboralarning mohirona qo‘llanishi asar qahramonlari, voqealar va davr ruhini yanada yorqinroq tasvirlashga xizmat qiladi.

Frazeologik birliklar, shuningdek, frazeologizmlar yoki iboralar deb ham ataladi, tilshunoslikning muhim qismi hisoblanadi. Ular tilning lug‘at boyligini oshirishda va nutqqa ta’sirchanlik, obrazlilik berishda katta ahamiyatga ega. Frazelogik birlik, bu ikki yoki undan ortiq so‘zdan tashkil topgan, ma’noviy jihatdan yaxlit va turg‘un (barqaror) birikmadir [Hojiyev, 2002: 16]. Ular har doim ko‘chma ma’noda qo‘llanadi va nutqda tayyor holda mavjud bo‘ladi.

Asosiy xususiyatlari:

– turg‘unlik (barqarorlik): frazeologizm tarkibidagi so‘zlarni almashtirib, boshqa so‘z qo‘yib yoki ularning o‘rnini o‘zgartirib bo‘lmaydi, chunki bu holda uning ma‘nosi buziladi yoki yo‘qoladi. Ular erkin so‘z birikmalaridan shu jihati bilan farq qiladi;

– yaxlit ko‘chma ma‘no: frazeologik birlikning umumiy ma‘nosi uning tarkibidagi alohida so‘zlarning ma‘nolariga teng kelmaydi, balki ulardan butunlay farq qiladigan yangi, majoziy ma‘noni ifodalaydi;

– obrazlilik va emotsionallik: ular nutqqa kuchli hissiy-tasviriy tus berishga, fikrni yanada ta‘sirchan va yorqin ifodalashga xizmat qiladi;

– xalq madaniyatining ko‘zgusi: frazeologizmlar xalqning hayot tarzi, urf-odatlarini, madaniy-tarixiy tajribasi va voqelikka munosabatini o‘zida aks ettiradi [Rahmatullayev, 1992: 50].

Misollar: *qo‘li gul* – mohir, usta, uddaburon; *arpasini xom o‘rmoq* – adashmoq, yanglishmoq, noto‘g‘ri baho bermoq; *eti suyakka yopishgan* – juda ozg‘in.

Frazeologiyaning tildagi o‘rni. Frazeologiya – tilshunoslikning aynan shu frazeologizmlar majmuini, ularning tarkibi, ma‘nosi va rivojlanishini o‘rganadigan bo‘limidir. Frazeologik birliklar nutqimizda quyidagi vazifalarni bajaradi:

– nutqni boyitish: tilning leksik (lug‘at) tarkibini so‘zlar qatori barqaror birikmalar hisobiga boyitadi;

– ifoda quvvatini oshirish: oddiy so‘z bilan ifodalab bo‘lmaydigan nozik ma‘no, holat yoki bahoni kuchliroq darajada, obrazli qilib ifodalaydi;

– milliy mentalitetni aks ettirish: har bir xalqning o‘ziga xos dunyoqarashi, milliy madaniyati va qadriyatlarini iboralarda yorqin namoyon bo‘ladi [Rahmatullayev, 1992: 26].

Frazeologik birliklar so‘z kabi tayyor lug‘aviy birlik bo‘lib, uning yordamida har qanday muloqot yanada ta‘sirchan va jozibali bo‘ladi: *xamirdan qil sug‘urgandek, pashshadan fil yasamoq* kabi.

Frazeologizmlarni nafaqat funksional (vazifaviy) jihatdan, balki tuzilish va turkumlash jihatidan ham tahlil qilish muhimdir.

1. Frazeologik birliklarni turkumlash.

Frazeologik qo‘shilmalar – tarkibidagi so‘zlarning ma‘nosi tushunarli bo‘lgan, biroq bir butun holda boshqa ma‘no anglatadigan iboralar. Masalan, *boshi osmonga yetmoq* (nihoyatda xursand bo‘lmoq) – Zebining ozodlikka intilishi yoki yorug‘ kunlarga bo‘lgan umidi tasvirlangan sahnada ushbu iboradan foydalanilgan.

Frazeologik birikmalar – tarkibidagi komponentlardan biri o‘z ma‘nosini saqlagan, ikkinchisi esa ko‘chma ma‘noda kelgan barqaror birikmalar. Masalan, *ko‘z yoshi daryo bo‘lmoq* (ko‘p yig‘lamoq) – Zebining yoki uning onasining qayg‘uli holatlari tasvirida bu ibora ishlatilganini ko‘ramiz.

Frazeologik yaxlitliklar – tarkibiy qismlarning ma‘nosi butunlay o‘zgarib, yaxlit holda yangi ma‘no anglatadigan iboralar. Masalan, qulog‘iga lag‘mon ilmoq (aldamoq, ishontirmoq) – Akbarali mingboshining atrofida qilarni yoki oddiy xalqni aldayotgan holatlari shu iborada ifodalangan [Shomaqsudov, 1983: 21].

Maqollar va matallar – xalq hayotiy tajribasini umumlashtirgan, tugal fikrni ifodalovchi hikmatli gaplar: *Hamal keldi – amal keldi* (Epigraf) kabi.

2. Uslubiy bo‘yoqdorlik va emotsionallik tahlili.

Maqolada Cho‘lponning iboralarni qanday uslubiy maqsadlarda ishlatgani haqida chuqurroq fikr yuritish kerak:

– Sarkazm va istehzo: Cho‘lpon ba’zi iboralarni salbiy qahramonlar (Akbarali mingboshi, Saltanat) nutqida yoki ularning xatti-harakatlarini tasvirlashda kinoya (masxara) maqsadi bilan ishlatadi. Bu adibning ijtimoiy illatlarni fosh etishdagi mahoratini ochib beradi.

– Lirik kayfiyat: tabiat tasvirida, masalan, bahorning kelishi haqidagi sahnalarda iboralar nazmga yaqin, hissiyotlarga boy (lirik) uslub yaratishga xizmat qiladi.

– Xarakteristika vositasi: qahramon nutqida ishlatilgan iboralar uning ijtimoiy mavqeyi va savodxonlik darajasini ko‘rsatadi (masalan, boylarning nutqi oddiy xalqnikidan farq qilishi mumkin).

3. Iboralarning lingvomadaniy qatlami (tarixiy bog‘liqlik).

– Eski urf-odatlar va tushunchalar: Cho‘lpon qo‘llagan ayrim iboralar XIX asr oxiri – XX asr boshlaridagi Turkiston xalqining urf-odatlarini, ijtimoiy qonun-qoidalari bilan bevosita bog‘liq. Bunday iboralarni tahlil qilish orqali o‘sha davr turmush tarziga oydinlik kiritiladi.

– Diniy va tasavvufiy ramzlar: asardagi diniy yoki tasavvufiy ildizlarga ega bo‘lgan iboralarni tahlil qilish asarning g‘oyaviy teranligini ochib beradi.

“Kecha va kunduz” romanida qo‘llangan iboralarning funksional tahlili. Asarda iboralardan asosan quyidagi uch yo‘nalishda foydalanadi:

1. Qahramonlarning ruhiy holatini ifodalash. Asarda iboralar qahramonlarning ichki kechinmalari, his-tuyg‘ulari va psixologik holatini kuchli his-hayajon bilan ifodalash uchun xizmat qiladi. Xususan, asarning bosh qahramonlaridan biri bo‘lgan Zebining hissiyotlari va iztiroblarini tasvirlashda ko‘plab frazemalarga duch kelamiz.

Ko‘ngil timtalanib, ado bo‘lmoq: asardagi bu ibora Zebining chuqur ruhiy ezilishini, umidsizlikka tushganini, qalbida og‘ir g‘am yotganini ifodalaydi. Bu kabi ibora faqatgina bir jumlada emas, balki qahramonning butun taqdiridagi fojiaiylikni anglatadi.

Ko‘ngilni qitiqlamoq: bu ibora, aksincha, quvonch, umid, yangilanish hissini, bahoriy sevinchni ifodalashda qo‘llangan bo‘lib, lirik chekinishlarda muhim o‘rin tutadi.

2. Harakat va fe‘l-atvorni obrazli tasvirlash. Cho‘lpon ijtimoiy muhitdagi munosabatlar va qahramonlarning o‘ziga xos fe‘l-atvorini aniq, obrazli iboralar orqali bera olgan.

Yer-ko‘kka sig‘dirmay maqtamoq: ushbu ibora haddan tashqari ko‘klarga ko‘tarib maqtash yoki yuzakilik kabi salbiy ijtimoiy illatlarni fosh qilishda ishtirok etadi. Uning orqasidan kelgan izoh esa (Tegirmonchi Shamsidin misoli) xalqning ba’zan yuzaki narsalarga berilishini tanqid qiladi.

Gap ochmoq: Bu frazema o‘zbek tilida oddiy nutqiy harakatni ifodalaydi, ammo matnda (Saltanatning Zebi haqida gapirishi) muhim voqeaga turtki bo‘lgan xarakterga ega.

3. Lingvomadaniy va milliy ruhni aks ettirish. Romanda qo‘llangan iboralar faqat uslubiy bezak bo‘lib qolmay, balki asar voqealari kechayotgan tarixiy davr va milliy mentalitetni o‘zida mujassam etadi. Cho‘lpon xalqning andisha, himmat, iffat kabi qadriyatlarini aks ettirishda ham, xotinbozlik va mol-mulk orttirish kabi illatlarni fosh qilishda ham xalq tilidagi tayyor qoliplardan ustalik bilan foydalanadi.

“Hamal keldi – amal keldi” maqoli (epigraf) [Cho‘lpon, 2017: 3]. Cho‘lponning asarga mazkur maqolni epigraf qilib olishi asar g‘oyasi – bahorning, ya‘ni uyg‘onish, yangilanish va harakat davrining kirib kelishi bilan ijtimoiy-siyosiy islohotlarning (amalning) boshlanishini chuqur ramziy ma‘noda ifodalaydi. Maqol frazeologik birlikning eng umumlashtiruvchi ko‘rinishi sifatida asarning butun ruhini belgilab beradi.

Abdulhamid Cho‘lpon “Kecha va kunduz” romanida frazeologik birliklardan nihoyatda mohirona foydalangan. Ibora va maqollar muallifga nafaqat tasvirni kuchaytirish, balki o‘z davri ijtimoiy-siyosiy muammolarini (millat taqdiri, ayollar huquqsizligi) ham xalqning ruhiyatiga yaqin bo‘lgan tilda yoritish imkonini bergan.

Asardagi har bir ibora qahramonning ichki dunyosini ochib beruvchi psixologik vosita bo‘lib, matnning emotsional bo‘yoqdorligini oshirgan. Frazologik birliklarning bunday unumli va o‘rinli qo‘llanilishi Cho‘lponning tilning badiiy imkoniyatlaridan yuqori darajada foydalana olgan adib ekanligini isbotlaydi.

“Kecha va kunduz” romani frazeologik birliklar (iboralar) tahlili uchun adabiyotshunoslik va tilshunoslik sohasida hanuzgacha dolzarb bo‘lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Cho‘lpon. Kecha va Kunduz. – Toshkent: Sharq, 2017.
2. Shomaqsudov A. va b. O‘zbek tili stilistikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 1983.
3. Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug‘ati. – Toshkent: O‘qituvchi, 2002.
4. Rahmatullayev Sh. O‘zbek tilining frazeologik lug‘ati. – Toshkent: O‘qituvchi, 1992.
5. Rahmatullayev Sh. va b. O‘zbek tilining frazeologik lug‘ati / yangi tahrir. – Toshkent: O‘qituvchi, 2022.
6. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. – Toshkent: Akademnashr, 2015.
7. Karimov N. va boshqalar. XX asr o‘zbek adabiyoti xrestomatiyasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2005.

MUNDARIJA

<i>Sirojiddinov Sh.</i>	O‘zbek tili – xalqaro maydonda!	
I SHO‘BA. O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA TILSHUNOSLIKNING NAZARIY MASALALARI		
<i>Ashirboyev Samixon</i>	O‘zbek adabiy tilining tayanch dialektini belgilash yo‘lida	6
<i>Hakimova Muhayyo, Rahmatova Feruza</i>	O‘zbek tilida kognitiv metonimiya	11
<i>Juraqobilova Xamida</i>	She‘riy asarlarda kognitiv metaforalar shakllanishida lingvomadaniy omillarning ta‘siri	17
<i>Mustafayev Fizuli</i>	Kino dilində söz birləşməsi və qoşa sözlər haqqında	24
<i>Jabborov B., Sharipova S. Istamova SH.</i>	O‘zbek iboralarining milliy mentalitetni ifodalashdagi o‘rni	32
<i>Turdiboyev Tohir</i>	Yordamchi so‘zlar masalasiga doir ayrim qarashlar	37
<i>Abjalova Manzura</i>	Hozirgi o‘zbek tili leksik sathiga doir ba‘zi masalalar	42
<i>Sheronov Boyirboy</i>	Sintaktik sathda mazmuniy-shakliy nomutanosiblik haqida	50
<i>Madjidova Dilorom</i>	Современные методы и проблемы прикладного языкознания	54
<i>Tolipova Dildora</i>	Лакуны в узбекских письменных литературных источниках и проблемы их перевода	59
<i>Elova Dilrabo</i>	O‘zbek tilshunosligida uslubiy xoslanishni farqlash xususidagi qarashlar	67
<i>Abdullayev Jumanazar</i>	Yangi O‘zbekistonning mumtoz tilshunoslik merosi, zamonaviy lingvistik qadriyati	73
<i>Israilova Saodat</i>	Turk va o‘zbek tillarida rang bildiruvchi leksemalar semantikasi	84
<i>Kasimova Ziyoda</i>	Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romanidagi frazeologik birliklarning badiiy-uslubiy tahlili	88
<i>Baxodirova Shaxlo</i>	Lakuna va realiya munosabati	92
<i>Hakimov Dilshod</i>	“Biz” va “o‘z” olmoshlarining o‘zbek tilidagi funksional maqomi: struktur-semantik tahlil	98
<i>Kurbanbayev Otabek,</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	107

<i>Qodirberganova Dilnura</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	
<i>Allaquliyeva Qunduz</i>	Ixtionimlarning lingvistik va ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalashi	113
<i>Isoqulova Qunduz</i>	So‘z-gaplarning noverbal vositalar bilan ifodalanishi	117
<i>Ismayilli Ayshen</i>	Sintaktik yolla yaranan mikrotoponimlar xūlasə	122
<i>Davronova Zarnigor</i>	Sadriddin Ayniyning “Sudxo‘rning o‘limi” qissasidagi antroponimlarining kognitiv-semantik tahlili	132
<i>Muzaffarova Zarrina</i>	Metonimiyaning konseptual modellari	136
<i>Yusupova Aziza</i>	Metaforaning she’riy matnlarda aks etishi	140
<i>Mamarasulova Maftuna</i>	Fonosemantik g‘oyalarning rivojlanish bosqichlari	146
<i>Abdurasulova Dilnoza</i>	Ayollar nutqida konnotatsiya va murojaat birliklarining pragmatik xususiyatlari	151
<i>Soqiyeva Shirin</i>	Tilshunoslikda konseptni o‘rganishda til va madaniyatning o‘rni	157
<i>Abruyeva Zaxro</i>	O‘zbek tilidagi murojaat shakllarining konseptual tuzilishi	160
<i>Bovmanova Bashorat</i>	O‘zbek tilida halollik tushunchasining leksik-semantik ifodalanishi	164
<i>Jumaniyozova Charos</i>	Hajm-o‘lchov bildiruvchi sifatlarning nisbiylik xususiyati	168
<i>Xayrullayeva Ra’no</i>	Kichraytirish qo‘shimchalarining nutqdagi ahamiyati	172
<i>Tursunova Sojidxon</i>	“Fayzining amakisi” hikoyasidagi nutqiy akt vositasida ifodalangan ironiyalar tahlili	177
<i>Utegenova O‘g‘iloy</i>	Badiiy asarlarda tasviriy ifodalar	181
<i>Maxmudova Matluba</i>	Qaratqich kelishigi semantikasiga doir ayrim mulohazalar	185
<i>Xolmamatova Sarvinozxon</i>	Konnotatsiya va konnotativ birliklarning	191

	o‘rganilganlik darajasi hamda turlari	
<i>Turg‘unboyeva Dilnoza</i>	Zamonaviy tilshunoslikda miqdor kategoriyasining o‘rni	199
<i>O‘ralova Nargiza</i>	Parsellyatsiya va metaforaning o‘zaro aloqadorligi	204
<i>Jabborova Aziza</i>	O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so‘zlagan nutqidagi evfemizmlarning morfologik tahlili	209
<i>Odilova Dilobar</i>	Jahon tilshunosligida o‘xshatishlarning ilmiy tadqiqi	214
<i>Nazarov Qobilbek</i>	Turli tizimdagi tillarda soma komponentli maqollarning tasniflanishi	218
<i>Mullaboyeva Shirin</i>	Til, estetik tafakkur va didning paremiologik birliklarda ifodalanishi	226
<i>G‘aybullayev Erkinjon</i>	O‘zbek madaniyatini ifoda etishda lakunalarning roli: Cho‘lpon asarlari misolida	230
<i>Oripova Mavluda</i>	Sinestezik metaforalarning lingvomadaniy xarakteri:sinestezik metafora va milliy o‘ziga xoslik	240
<i>Otaxonova Sohiba</i>	Antroponimlarning internet va yangi media makonidagi o‘rni	245
<i>Shodmonaliyeva Yulduz</i>	Modallik bilan tasdiq-inkor kategoriyasining o‘zaro munosabati	250
<i>Sobirova Maftuna</i>	Konchilik terminotizimi va uning o‘zbek leksik tizimidagi o‘rni	256
<i>Umarova Shahzoda</i>	O‘zbek tilshunosligining kombinator lingvistikaning shakllanishidagi o‘rni	260
<i>Turg‘unova Maftuna</i>	Til taraqqiyotida kognitiv tilshunoslikning o‘rni	270
<i>Muratova Nafisa</i>	Tilak va tabrik nutqiy aktida ekstralingvistik vositalarning o‘rni	274
<i>Murotov Hamro</i>	Reklama matnlarining tasnifi	280
<i>Normuminov Laziz</i>	Qo‘chqor Norqobil hikoyalarda xalqona so‘zlashuv, ibora va maqollarning qo‘llanishi	285
II SHO‘BA. AMALIY TILSHUNOSLIK VA LINGVODIDAKTIKA MUAMMOLARI.		

<i>Xolmanova Zulxumor</i>	Tilning ma’lumotlarni saqlash va yetkazish funksiyasi	289
<i>Qurbonova Munavvara</i>	Ontolingvistika va pragmalingvistika munosabatida deyktik birliklarning o‘rni	297
<i>Ruzibaeva Nigoraxon</i>	Psychological needs in the language classroom	303
<i>Abdurahmonova Muqaddas</i>	Ментальные омонимы в когнитивной лингвистике	308
<i>Umurzoqova Marhabo</i>	Badiiy matnda ayol lisoniy shaxs tiplari xususida	317
<i>Abjalova Manzura</i>	O‘zbek tili multikorpusi – zamonaviy ta’limiy tizim	321
<i>Ruzmetova Novval</i>	Роль узбекских народных традиций в социокультурном развитии студентов	326
<i>G‘ulomova Nargiza</i>	Alisher Navoiy mualliflik korpusini yaratishda statistik ma’lumotlarning muhimligi	335
<i>Dedaxanova Muazzam</i>	Lingvistik ekspertizaning yuzaga kelishi va shakllanish tarixi	344
<i>Shamsiyeva Manzura</i>	Animatsion filmlarning aksiolingvistik jihatlari	347
<i>Xudaykulova Shaxnoza</i>	O‘zbek tili diskursida global qadriyatlarining aksiolingvistik integratsiyasi	353
<i>Ibragimova Sayyora</i>	Псевдонимы узбекских и русских писательниц: генезис, семантика и когнитивные особенности	357
<i>Tilabaev Kamil</i>	Благодарные: из эмоционального опыта изучения узбекского языка как второго	361
<i>Alimardanov Elyor</i>	Xorazm dialektal zonasining qipchoq shevali areallari	369
<i>Bozorova Sabohat</i>	Gazeta tili va publitsistik janrlarning lingvostilistik xususiyatlari	372
<i>Abduvoxidova Mavzuna</i>	Обучение грамматике в условиях коммуникативного подхода	377
<i>Mamadayupova Vasila</i>	Katta yoshdagilarning xorijiy til o‘rganishi	381
<i>Azizova Feruza</i>	Raqamli texnologiyalarning til evolyutsiyasiga	385

	ta’siri: XXI asrda yozma va og‘zaki muloqotning transformatsiyasi	
<i>Abdullayeva Roxila</i>	Xarakter ifodalovchi birliklarning freym tahlili	389
<i>Yusupova Shahzoda</i>	Suggestiv nutq ta’sirchanligini oshirishda sifatlarning o‘rni	393
<i>Mamirova Xayriniso</i>	Ko‘p ma’noli so‘zlarni qayta ishlashning gibridd modellari	398
<i>Nabiyeva Parvina</i>	Assotsiativ tezaurus: til tasviri va inson ongining modellashtirilishi	405
<i>O‘rinova Zarifa</i>	Iqtiboslarning intertekstual tezaurusda aks etishi	410
<i>Rayimjonova Matluba</i>	Rauf Parfi she’riyati leksikasini chastotali lug‘at asosida tadqiq qilish muammolari va yechimlari	414
<i>Turobova Nargiza</i>	Ulug‘bek Hamdam ijodining lingvopragmatik tahlilida presuppozitsiya	418
<i>Abdullajonova Madina</i>	“Fiziologik xatolar”ni disgrafiyadan farqlash masalasi	424
<i>Pulatova Umriniso</i>	Yoshlar slengining ayrim o‘ziga xos hududiy xususiyatlari	428
<i>Imomova Ismigul</i>	Dramatik matnlarda qo‘llanilgan barqaror birikmalar va maqollarning intertekstual ohang va mazmunini boyitishdagi roli	435
<i>Arolova Nafisa</i>	Til o‘zlashtirishda leksik portlash hodisasi	440
<i>Tursunboyeva Fayiza</i>	Korpus lingvistikasining diniy matnlardagi o‘rni	443
<i>Amrullayeva Mohinur</i>	O‘zbek tilidagi ayrim fe‘l-atvor frazemalarining semantik tasnifi va uslubiy xususiyatlari	450
<i>Mirnosirova Dilbar</i>	Bolalar verbal assotsiatsiyalarining ayrim sintaktik xususiyatlari	454
<i>Aminova Zilola</i>	Darsdan tashqari mashg‘ulotlarda o‘zga tilli o‘quvchilarning nutqini o‘stirish	462
<i>Muratova Ademi</i>	Multilingualism and bilingualism in turkic-speaking countries: contemporary challenges and development prospects	466
<i>Umurzakova Zuxraxon</i>	Ona tili darslarida interaktiv raqamli resurslarni tatbiq etishning didaktik qulayligi	472
<i>Maxmudjonova</i>	Tilshunoslarga bog‘lab berilgan tomorqa...	477

<i>Nargizaxon</i>		
III SHO‘BA. MADANIYATLARARO MULOQOT VA O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI		
<i>Uluqov Nosirjon, Solixodjayeva Xavasxon</i>	O‘zbek sayillari va ayrim turk bayramlarining etnolingvistik hamda lingvokulturologik tahlili	481
<i>Mirzodjanova Malika</i>	Сравнительный семантический анализ употребления английских “over”, “above” и их таджикских эквивалентов	489
<i>Komilova Gavharoy</i>	Nutq tadqiqida yangi yondashuvlar	484
<i>Pulatova Zamira</i>	Роль межкультурной коммуникации в процессе изучения языков	497
<i>Moldokulova Elina</i>	Сохранение узбекской культурной идентичности через язык и традиционный костюм в эпоху глобализации	501
<i>Yo‘ldoshxonov Javohirbek</i>	Микротопонимы как ономастическая реалья: сравнительный анализ ташкента и лондона	505
<i>Abduqodirova Zebo</i>	The role of lingvocultural competence in the translation of specialized ecological texts. (English and Uzbek languages)	509
<i>Otamirzayeva Sug‘diyona</i>	Teaching legal english in uzbek context: challenges of terminology	514
<i>Sayfiyeva Komila</i>	Fitonim komponentli o‘zbek va ingliz maqollarining madaniyatlararo qiyosiy tadqiqi	521
<i>Madjidova Maftuna</i>	Лингвосоматические единицы которые характерные для арабской культуры	529
<i>Xasanova Sohibjamol</i>	Ingliz va o‘zbek tillarida “yaxshilik” va “yomonlik” kategoriyalarining lingvokulturologik tahlili	534
<i>Lafasova Mavjuda</i>	Xorij tilshunosligida o‘xshatishlar tadqiqi	539

<i>Olimova Mushtariybonu</i>	O‘zbek va ingliz xalq maqollaridagi “omad” va “omadsizlik” konseptlarining qiyosiy tahlili	544
IV SHO‘BA. O‘ZBEK TILINING XORIJDA O‘QITILISHI VA O‘ZARO HAMKORLIK MASALALARI		
<i>Ahmet Akalin</i>	Kültür taşıyıcısı olarak özbek dilinin diplomatik fonksiyonu	549
<i>Rahmonqulov Abdunazar</i>	O‘zbek va tojik tillari interferensiyasi haqida	555
<i>Rafibayeva Nasiba, Mingboyeva Oypari</i>	Лингвистика и страноведческий аспект в преподавании иностранного языка	559
<i>Xakimova Mavzunadjon</i>	Лингвистическое табу и стратегия эвфемизации в таджикском и английском языках	563
<i>Musurmankulova Shaxribon</i>	Türk tiliga xos ayrim frazemalar tahlili	569
<i>Xodjayeva Mashhura</i>	Влияние глобализационных тенденций на методику обучения иностранным языкам	576
<i>Erkaboeva Khavojon</i>	Translation studies and the internationalization of the uzbek language	581
<i>Axmedova Niluzar</i>	Emotsional leksikaning semantik-pragmatik talqini: ingliz va o‘zbek tillari misolida	584
V SHO‘BA. TIL TARIXI VA TURKIY TILLAR TADQIQOTLARI		
<i>Tanju Seyhan</i>	Ali şir Nevâyî ve üslubunda fiillerin yeri	589
<i>Abdushukurov Baxtiyor</i>	O‘zbek tilining tarixiy takomili va buguni	604
<i>Farhad Rahimi</i>	Nezrali’nin çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine II	611
<i>Vahidə Cəfərzadə</i>	Mustafa Zəririn “Siyərün-nəbi” əsəri haqqında bəzi qeydlər	640

<i>Muhammadiyeva Dilafro ‘z</i>	“Boburnoma” parallel korpusini yaratishdagi tarjima tamoyillari	650
<i>Bo‘ronov Anvar</i>	Poloves-qipchoq tillari maishiy leksikasi milliy identifikatsiyalash mezoni sifatida	657
<i>Xo‘janiyazova Shahnoza</i>	Alisher Navoiyning “Sab’ai sayyor” asaridagi idish-tovoq nomlarining leksik-semantik xususiyatlari	665
<i>Xolmurodova Mushtariy</i>	“Nasoyim ul-muhabbat” asaridagi tibbiy terminlar tahlili	670
<i>Mirzayeva Ulker</i>	Yunan manbalarida ishlangan Azərbaycan antroponimlərinin leksik-semantik təhlili	676
<i>Babazade Rahshane</i>	Mustafa Zəririn “Yüz hədis və yüz hekayə” əsərində zərflər	684
<i>Yodgorov Hamid</i>	“Qo‘noq” umumturkiy leksemasining etimologiyasi	697
<i>O‘razova Iqbol</i>	Frazemalar kognitiv semantikaning o‘rganish obykti sifatida	701
<i>Azizzade Turkan</i>	R.O.Şor Yafəs-türk dil əlaqələri haqqında	705
<i>Saygin Muhterem</i>	Klasik Türk Edebiyatının Doğu Sahasında Sevgili İçin Kullanılan Bir İfade Körke Bay (Körkke Bay, Görge Bay)	711
<i>Meryem Hamişoğlu</i>	Türkçenin ilk sözlüğü <i>Dîvânu lugâti't-türk</i> 'ten özbek türkçesine bitki adları	718
<i>Bakirov Qudratillo</i>	Turkiy dunyoda vaqt tushunchasi va uning o‘rganilishi	734
<i>Sattorova Shahnoza</i>	O‘zbek va turk tillarida bir xil etimologiyaga ega o‘simlik nomlarining qiyosiy tahlili	739
<i>Maqsudova Feruza</i>	Muqaddas qadamjo nomlari – onomastika sohasining o‘rganish obykti sifatida	745
<i>Azizova Nilufar</i>	“Devonu lug‘otit turk”dagi o‘z qatlamga oid ijtimoiy munosabat semali leksemalar	750
<i>O‘tkirbek Muhammad Sobir</i>	Arba’in she’rlarda “hayit” so‘zining lingvopoetik timsollari	756
<i>Naimaxon Siddiqova</i>	Eskirgan so‘zlarning eskirmagan ma’nolari	760
<i>Qasimova Sema</i>	The stylistic, linguistic and psycholinguistic analysis of femalemale forms of address in the texts	766

	of the book of “Dede Qorqud”	
<i>Roza Turdiyeva</i>	O‘zbek, qoraqalpoq va ingliz tillaridagi maqollarda zoonimlarning umumiy va milliy xususiyatlari	775